

Militaristi izgubili kontrolo nad armado francoske republike

Socialistična vlada postavila vse oborožene sile francoske republike pod kontrolo civilistov. Konservativni predsednik Lebrun je ujaljen in morda odstopi. Program velikih ekonomskih in socialnih reform pred zbornico. Stavka rudarjev končana z zmago

10. jun.—Blumova socialistična vlada je včeraj objavila v uradni listi dve dekreti, ki pomenita novo epoko v revuluciji v Franciji. Prvi dekret se tiče reorganiziranja vseh oboroženih sil države. Drugi dekret je splošno vojni, ki pomeni v zakonodajno ministrstvo v en sam oddelek, ki naj bi imenoval ministrice obrambe in je zdaj vodstvo enega samega ministra. Ta minister je Edouard Daladier, bivši socialniški premier. Drugi dekret je bolj drastičen, ker jemlje v roke generalom komandant nad oboroženimi silami države. Tiče se vrhovnega generala sveta, v katerem so do sedaj bili samo maršali in generali. Vojni svet se zdaj imenuje obrambna komisija, kateri sicer ostanejo vojaški predstavniki armade, bojne mornarice in zračne flote — temi je tudi maršal Petain, ki je proslavljen v svetovni vojni — toda načelnik obrambne komisije je minister obrambe, Edouard Daladier. Na ta način so sile Francije prišle pod direktno kontrolo civilnih uradnikov.

predsednik Lebrun, konservativni, je z očitno užaljenostjo sprejel oba dekreta. V uradnih krogi se širi govornica, da Lebrun smatra ta radikalni ukrepi za ponižanje maršalov in generalov in za manevr sovražnikov ter komunistov, ki hočejo popolno kontrolo nad vojsko, zato bi Lebrun najraje odstopil. Ljudski fronti prav nič žal, če Lebrun odstopi; ako se to zgodi, bo predsednik francoske republike vsekakor socialist.

demokratiziranja armade in mornarice pripravila nova vlada tudi demokratično vseh bojnih industrij; v industriji, v katerih se izdelujejo orožje in strelivo, bodo vsi delavci, ki so zaposleni v njih, imeli udarec privatne interese. V industrijski bankirje in industrijske kapitaliste, ki kontrolirajo kovinsko industrijo in kmetijsko proizvodnjo, so že načrti zakonov, ki imajo izpolniti namene, katere je socialistična vlada dala francoskim delavcem, ko je bila izpravna francoska splošna "okupacijska" stavka. Ti zakoni določajo, da delavci v tednu za vse delovne dni plačanih plačil, zvišanje mezd, odpravo Lavalovega mezdniha in penzijskih rešitev za državne uradnike in delavce inj ter kolektivnih

stavka je bila končana stavka 160.000 rudarjev na severu Francije, ko so se lastniki rudarstva prepogajno podali. Tu pa se stavka še nadaljujejo ali bodo nove. Delavci naravnost bodo deležni novih ukrepov vsakemu obratu in delavci niso organizirani, se brž organizirajo in začnejo "okupacijsko" stavko. To gibanje bo trajalo toliko časa, dokler ne pridejo vsi delavci in kmeti v delovne organizacije in delavske organizacije. Socialistična vlada jim dala pomoč, kakršne še ni imela Francija.

Nikaragva dobila novega prezidenta
Managua, Nikaragva, 10. jun.—Dr. Carlos Brenes Jarquin je bil včeraj v zbornici izvoljen za provizoričnega predsednika Nikaragve. Novi predsednik, ki je študiral medicino v Združenih državah, je nadomestil dr. Juana B. Sacasa, prejšnjega predsednika, ki je bil zadnji teden strmoljavljen po armadi in ki je pobegnil v inozemstvo.

Domače vesti

Čikaške novice
Chicago, 10. jun.—J. Martinek, znani češki socialistični časnikar, bo glavni govornik na shodu, ki se vrši v petek, dne 12. junija, ob 7:30 zvečer v dvorani Havlicek-Tyrs, So. Lawndale ave. blizu 26. ulice. Martinek, ki je bil dolga leta v Clevelandu, je pred kratkim prišel iz Prage in govoril bo o položaju v Evropi. — Zadnje dni sta sklenila zakonsko zvezo J. Kern iz severne čikaške naselbine in Antonija Kopriva, roj. Marinčič iz Knežaka na Primorskem, ki je prišla iz McKeesport, Pa. — Na socialističnem pikniku, ki se vrši prihodnjega nedeljo v Riverview parku, se bosta kosala tudi žogarska krožka dveh društev SNPJ, namreč čikaških Pionirjev in lasalskega društva. Žogarska tekma bo na prostoru Lane Tech High School tik pikniškega vrta. — Gl. urad SNPJ sta v sredo obiskali Marijana Potočnik iz Lintona, Ind., in njena hči Anna Potočnik, katera je pravkar dokončala študije za privatno bolničarko.

Iz Clevelanda
Cleveland, 10. jun.—Zadnje dni je umrl rojak John Kromar, star 65 let in rojen v Dolenji vasi pri Ribnici. V Ameriki je bil 40 let in tu zapuša štiri sinove in dve hčeri. Bil je član tudi SNPJ. — V bolnišnici je umrl 22-letni Frank Klun, rojen v Ameriki. — Mestni svetovalec Anton Vehovec, ki je zadnje čase v konfliktni s policijo v Collinwoodu zaradi vprašanja morale, se je 8. t. m. zaletel s svojim avtom v varnostni "otok" na ulici in si je nekoliko razbil vozilo, ampak njemu se ni zgodilo nič zalega. Vehovec pravi, da ga je avtotruk sunil od zadaj.

Šest mrtvih med proslavo zmage v Italiji
Pulj, Italija, 9. jun.—V nedeljo je bila tu vojaška parada med proslavo italijanske zmage v Afriki. Na ovinku ulice sta se dva topniška traktorja prekucnila in šest oseb je bilo mrtvih ter 35 ranjenih.

Mussolini je premešal svoj kabinet

Njegov zet dobil pozicijo zunanjega ministra

Rim, 10. jun.—Diktator Mussolini je včeraj reorganiziral svoj kabinet in se odpovedal trem pozicijam. Za zunanjega ministra je imenoval svojega zeta grofa Ciana, ki je bil doslej minister propagande. Ciano je star 33 let in je najmlajši zunanji minister v zgodovini Italije. Mussolini bo še vedno obdržal pet ministrskih pozicij v kabinetu, pozicijo ministrskega predsednika, notranjega, vojnega, mornariškega in letalskega ministra. To pomeni, da bo oborožena sila Italije ostala pod njegovo kontrolo.

Da naredi prostor svojemu zetu, je Mussolini sprejel resignacijo Fulvia Suvicha, ki je bil zunanji podminister več let. Suvichu je diktator poslal pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo sodelovanje, obenem pa mu je obljubil novo visoko pozicijo.

Za podministra zunanjih zadev je bil imenovan Giuseppe Bastiani, italijanski poslanik na Poljskem, za ministra tiska in propagande je bil izbran Diono Alfieri, za ministra korporacij Ferruccio Lantini, Alessandro Lessona pa je bil imenovan za ministra kolonij.

Z imenovanjem Ciana za zunanjega ministra so se spet pojavile govornice, da je Mussolini izbral svojega zeta za naslednika.

Kompanija prenestila tovarno

Alameda, Cal.—Boyle Mfg. Co. je prenestila svojo tovarno v Los Angeles, ko so delavci zastavkali za priznanje "open shop" parje, kjer bo kompanija lahko neomejeno izkoriščala neorganizirane delavce.

Komunistično gibanje nepostavno v Boliviji

La Paz, Bolivija, 10. jun.—Nova bolivajska vlada je včeraj odredila razpust komunistične stranke in vsaka komunistična aktivnost v Boliviji je postala ilegalna.

PRELOM MED KANTONSKO VLADO IN JAPONSKO

Južna Kitajska ne bo tolerirala japonske agresije

MOBILIZACIJA OBOROŽENE SILE

Sanghaj, 10. jun.—Kantonska vlada je odklonila apel generala Kaišeka, kitajskega diktatorja, v katerem jo je pozval, naj ustavi vse priprave za vojno z Japonsko. General Cen Ci-tang, poveljnik kantonske armade in guverner province Kwantung, je odgovoril diktatorju, da kitajski narod ne sme tolerirati japonske agresije. V odgovoru poudarja, da bo kantonska vlada sledila zgledu devetnajste armade, ki je vodila odpor proti japonskim militaristom v Sanghaju in zgledu generala Ma Canšana, ki se je boril proti Japoncem ob reki Noni v severni Mandžuriji.

Vlada province Kwangsi je še bolj odločno odgovorila Kaišeku, ki noče vojne z Japonsko. Odredila je mobilizacijo armade in izdala proklamacijo, ki zahteva popoln prelom z Japonsko in razveljavljanje vseh tajnih pogodb in dogovorov med nankingsko in tokijsko vlado. Proklamacija dalje naglašala potrebo kooperacije med kitajskimi armadami v glavnem proti japonskim militaristom.

Japonska poročila iz Hankowa se glase, da je armada južne Kitajske zasedla mesto Hengčev, strateško središče v provinci Hunan, istočasno pa je nankingska vlada priznala, da je ta armada okupirala tudi mesti Yungčev in Čečov.

Gesla, ki jih je osvojila armada južne Kitajske, so razkačala Japonce. Ta gesla so "Proč z japonskim imperializmom," "Proč s tajnimi pogodbami, ki so bile uveljavljene pod pritiskom," "Japonska je smrtna sovražnica Kitajske" in "Boj proti vsem nasprotnikom protijaponskega gibanja."

Nankingska vlada je včeraj poslala večje število bojnih ladij v pristanišče Amoy, kwantunške avtoritete pa so zaprele meje province Fukien.

Dež fraz na burbonski konvenciji

Iz Clevelanda prihajajo besede, besede, besede...

Cleveland, O., 10. jun.—Senator Frederick Steiwer iz Oregona, začasni predsednik konvencije republikanske stranke, katera se vrši ta teden v Clevelandu, je sinoči v svojem "keynotnem" govoru izilil na Ameriko (govor je bil razširjen po radiu) pravcato poplavo fraz in besed. Poplava je seveda veljala Rooseveltovemu "new dealu", v resnici je bila napad na vse, kar je naprednega in reakcionarni klic "Nazaj, nazaj v republikanske čase prosperitete!" Nov dokaz, da ameriški burbonci se niso, kakor španski in francoski Burbonci, ničesar pametnega naučili in ničesar badastega niso pomislili.

Cvetke iz tega govora so: "New deal zajema praktične izkušnje iz knjig in knjigožrcev (bookworms) ... Če bi bil oče Noe kopal jarke za odtekanje vode ob času vesoljnega potopa, namesto da je zgradil barko, bi bilo to "new deal" ... "Američan deal" mora nadomestiti fantastični in importirani "new deal" ... Edino bogastvo, ki ga je Amerika pridobila v sadnjih štirih letih, so dolгови; edina prosperiteta je bila zaplavljanje z obdačevnjem priropanega privatnega kapitala ... Največja dragocnost pod ameriško zastavo je ekonomska svoboda posameznika, da si svobodno išče plačilo po svojem zaslužku ... Sedanja ameriška vlada je politično nemoralna ... Denarni sistem je nekaj tako zvišenega in svetega, da se ne sme noben človek z njim igrati ..."

Monarhistična zarota odkrita v Španiji

Vlada sestavlja nov zakon proti teroristom

Madrid, 10. jun.—Levičarska vlada sestavlja nov zakon, ki bo določal stroge kazni za vse, pri katerih bo poljeja našla orožje in strelivo, da tako ustavi val terorizma, ki je zajel deželo po parlamentarnih volitvah 16. februarja in se še vedno razširja. Za to akcijo se je vlada odločila po odkritju monarhistične zarote.

Justični minister Blasco Garzon je dejal, da bo novi zakonski načrt kmalu predložen parlamentu in da bo zahteval takojšnje sprejetje. Garzon ni pojasnil detajlov načrta, izjavil pa je, da bo omogočil vladi hitro zatrtje terorizma.

Uradno poročilo se glasi, da je bilo 176 oseb ubitih in 749 ranjenih v spopadih med levičarji in desničarji po volitvah. Izgredniki so uničili tudi lastnino v vrednosti več milijonov pezov.

Govornice, da se kuha nova revolucija, vzmirljavo vlado. Sprve je vlada domnevala, da so sindikalisti skovali zaroto proti vladi, sedaj pa se je izvedelo, da se monarhisti pripravljajo, da strmoglavijo levičarski režim.

Poročila iz Francije govori, da hočeta bivši kralj Alfonso in njegov sin Juan izkoristiti politične izgrede in nepokoje, ki se širi med delavci in kmeti, v svoj prilog. Stavkovni val, ki se še vedno razširja, je deloma paraliziral španske industrije.

Oder se je podrl v Rumuniji; 42 mrtvih

Bukarešta, 9. jun.—Med večerjanjo veliko parado rumunskih skavtov sta se podrl dve stolpi in 42 oseb je bilo na mestu ubitih, okrog 400 pa ranjenih.

FINANČNI INTERESI POTISKAJO AMERIKO V VOJNO

Senatni odsek objavil rezultat svojih študij

KRŠENJE MEDNARODNIH DOGOVOROV

Washington, D. C. — (FP) — Senatni odsek, kateremu je bila poverjena preiskava municijske in orožne trgovine, je ponovno demonstriral, da finančni interesi prav tako kršijo mednarodne pogodbe in zakone kakor državniki, ko je predložil senatu novo poročilo o rezultatu svoje preiskave.

Odsek je po zaslšanju prič in proučevanju dokumentov ugotovil, da so municijski koncerni kržali embargo glede izvosa orožja na Kitajsko l. 1922 in v Bolivijo in Paragvaj, ko sta bili zapleteni v vojno zaradi pokrajine Gran Chaco pred dvema letoma. Dalje je ugotovil kršenje havanske konvencije, ki prepoveduje prodajanje orožja rebelnem, in ženevske, ki določa mednarodno nadzorstvo trgovine z orožjem in municijo.

Zakonodaja, ki bi bila sprejeta v kongresu lani in letos, katera naj bi prepovedala vstop Amerike v vojno, je po mnenju senatnega odseka pomanjkljiva. Odsek je poudaril, da sedanji zakoni o nevtralnosti ne vsebujejo nobene določbe, ki bi onemogočila vstop Amerike v vojno v svrhu protekcije finančnih interesov. Odsek se je izrekel za povečanje oblasti federalnega municijskega odbora, da bo ta lahko ustavil izvoz orožja in municije v vsako državo, ki bi se zapletla v vojno.

"Amerika nima nobenega zakona, ki bi preprečil iskanje dolgoročnih posojil v tej deželi državam v vojnem času," je rečeno v poročilu. "Johnsonov zakon, ki sicer prepoveduje posojila državam, katere niso poravnale svojega dolga v Ameriki in nočejo plačevati svojih obveznosti, je vseeno pomanjkljiv, ker določa, da države, ki plačajo svoj dolg, lahko dobijo nova posojila."

Poročilo citira tudi izjavo predsednika Wilsona, ki jo je dal po končanju svetovne vojne, "da se je Amerika zapletla v konflikt na pritisk finančnih interesov, kateri so dali velika posojila Angliji, Franciji in drugim zaveznim državam." Odsek zaključuje svoje poročilo s pripombo, da spoštuje spomin onih, ki so padli v vojni za očuvanje demokracije in izreka obznanje, "ker so bile žrtve zaman."

Schuschnigg išče zaslonbe v nacijski Nemčiji

Dunaj, 10. jun.—Kancelar Schuschnigg je včeraj izjavil, da je pripravljen skleniti sporazum s Hitlerjevo vlado, če bo dobil zagotovilo, da sporazum ne bo ogražal neodvisnosti Avstrije. V svojem govoru pred člani domovinske fronte, patriotske organizacije, je posvaril nacije in socialiste, naj ne govore o revoluciji, ker je dežela dovolj močna in bo lahko potlačila vsako revolucionarno gibanje. Na poslušalce je apeliral, naj pozabijo na stare meje Avstrije in mislijo naj samo na novo domovino.

Upošlenost se povečala v Wisconsinu

Madison, Wis.—Državna industrijska komisija je naznala, da se je upošlenost v tovarnah povečala 4.5% v maju v primeri z istim mesecem preteklega leta. Povprečna tedenska meza se je tudi zvišala od \$21.18 na \$22.75.

V združenju delavcev in kmetov je rešitev. (Narissal Jerger.)

PROSVETA
 THE ENLIGHTENMENT
 GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
 PODPORNJE JEDNOTE
 Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago and Canada) \$2.00 per year, Chicago and Canada \$2.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Chicago office: 157-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Glasovi iz naselbin

Poročilo o protestnem shodu

Milwaukee, Wis.—Komaj so mestni očetje zasedli svoje seđe v mestni zbornici, kabinah jih je poslala zapeljana delavska masa, že so odprto pokazali, da njih "nestrankarska liga" vodi direktno v fašizem.

Alderman Collins iz 5. warda, za katerega je naš "Tirer" v svojem troblu tako ognjevit agitiral, je predložil resolucijo v mestni zbornici, ki določa, da se vsi mestni delavci, tudi oni na relifu, ki niso državljeni, odsloviijo in nadomestijo za državljeni. V svojem priročilu za sprejem pravi: "Ako bi Amerika deportirala vse nedržavljenke, bi bilo v tej državi takoj dosti dela in kriza bi bila končana."

Torej ti ljubitelji kapitalizma, katerih edini namen je, da ga obvarujejo pred polomom, v katerega drvi radi svoje velike požrečnosti po profitu, kažejo s prstom na priseljene nedržavljenke, češ, "formerji" so krivi, da imamo krizo v Ameriki. Ker je zadeva torej precej resna in bi v slučaju sprejetja omenjene resolucije bilo veliko števil naših ljudi prizadetih, je naša federacija društev SNPJ na svoji zadnji redni seji sprejela protest proti sprejetju dotične resolucije, ki bo poslan na pristojno mesto.

Tudi delavstvo drugih narodnosti v svojih podpornih in političnih org. se organizira za skupni protest proti sprejetju omenjene resolucije.

V soboto 6. junija se je vršil protestni shod Jugoslovanov v S. S. Turn dvorani, na katerem je bilo lepo število bratov Hrvatov, Srbov in Slovencev, ki so sklenili, da se pošlje deputacija v mestno zbornico na dan, ko pride dotična resolucija na razpravo, da tam osebno predložijo protest in v imenu jugoslovanskih priseljencev protestirajo proti sprejetju omenjene resolucije.

Zelo sem se čudil ker nisem nikjer na tem shodu opazil našega "rodoljuba," niti njegovih "dobro poznanih," da bi protestirali proti sprejetju take resolucije, ki bi v slučaju sprejetja vzela zadnji kosček kruha nekaterim našim bratom in sestram, ki niso mogli iz kateregakoli vzroka postati ameriški državljeni. Sicer pa, kot se čuje, je ta "narodni blok" povsem zadovoljen z delom svojega aldermana v 5. wardi. Kajti eden izmed rojakov je srečal pristasa "narodnega bloka," kateremu je pokazal ulico pred sabo, rekoč: "Vidiš, prijatelj, kako imamo sedaj 'klin štrit,' odkar nam Collins gospodari v naši wardi." Rojak se mu je lepo nasmej in odgovoril: "Prijatelj, ali ne veš, da je zadnja dva dni deževalo?"

H koncu mojega poročila pribijem še tole resnico: Poudariti je treba, da je večina naročnikov lističa Obzor, ki se niso ameriški državljeni ali pa imajo sorodnike nedržavljenke pri sebi. Kaj lahko se torej zgodi, da se tudi tem ljudem enkrat odprejo oči, da bodo spoznali, da le oni časopisni upravičenci do njih podpore, ki stojijo vedno v vrstah naprednega delavstva, in to še posebno ob času volitev.

Joe Vidmar, 234.

Lasallake vesti
 La Salle, Ill.—Društvo Sokol št. 98 SNPJ je slavilo svojo 28-letnico v nedeljo 31. maja v Slovenskem narodnem domu. Povabilo je dramsko društvo iz bližnje naselbine De Pue, katero je uprizorilo znano šaloigro "Trije tički." Igralci so se dobro pripravili in spretno zabavali navzoče, kajti smeha je bilo obilo. V igri so nastopili Tom Stupar, Mary Stupar, Joe Ambrose, John Zugič, John Kopina, Vincent Omahan, Tony Jerman in Anton Siško. Igro je zveličarila mrs. J. Spolar.

Na istem programu je pevsko društvo "Soča" zapelo dve lepi pesmi. Društveni predsednik Frank Kotar je na kratko orisal zgodovino društva ter omenil njegove ustanovitelje kar je bilo zelo zanimivo. Ves program je bil dobro izvajen, odveč pa so bili politični, kateri mnogo občudujejo, češ, kaj vse bodo storili, če bodo izvoljeni, kakor je pač navada, delavci pa so vselej deteljni le golih obljub.

V nedeljo 21. junija bo gosposdarski klub SND priredil piknik v Shooting parku kjer se bodo vršile razne igre in splošna zabava. Ves dobiček gre v korist SND.

Na bolniški postelji je zopet John Močilar, član društva 98 SNPJ in mrs. F. Dernač, soproga tajnika istega društva. V bolnišnici se nahaja Louis Kossem, član društva št. 2 SNPJ. Vsem prizadetim želimo, da kmalu okrevaajo.

Frank Martinjak, 2.

Pozor, rojaki!

Leslie, W. Va.—Sem je prišel neki rojak "za delom," kakor je rekel. Vprašal me je, če sem Slovenec in mi povedal, da je brez vsakih sredstev, pa želi dobiti delo in stanovanje, zakar bo on "dober stal." Ko pa je prišel čas, da bi šel na delo, je ne-nadomada zginil. V uradu se je podpisal za Tonyja Posanca, star je okrog 40 let, pet čevljev in 10 inčev visok, zagorelega obraza, govori pa nekam boječe, negotovo. Nosi rjavo obleko in črn klobuk, vse že ponošeno. Za njim sem moral vse poravnati. Zato svarim rojake, da se pazijo pred tem grdinom. Dejal je, da je delal v Northu, W. Va.

Louis Sever, 131.

Nov grob na zapadu

Kellogg, Idaho.—Nič veselega ne morem poročati, temveč sporočam prijateljem in znancem, posebno onim na Elyju, Minn., žalostno vest, da je moja ljubljena soproga in mati šestih odraslih otrok umrla dne 25. maja na posledicah zastrupljenja krvi. Pogreb se je vršil 29. maja ob veliki udeležbi prijateljev in znancev, kateri so ji v zadnji zdrav poklonili mnogo svečega cvetja.

Pokojnica je bila v Ameriki 36 let, od teh 9 let na Elyju, Minn., 27 let pa tukaj na zapadu. Četudi ni bila v društvu, ji je vseeno tukajšnje društvo 657 SNPJ darovalo lepih rož v zadnje slovo, kajti vsi štirje najini sinovi in jaz smo člani SNPJ. Jaz болоham že 7 let na mučni proletarski bolezni, pa me je črna prehitela, četudi je bila ves čas zdrava do dveh mesecev pred smrtjo. Ob smrti je bila stara 54 let. Na zadnji poti so jo nosili njeni štirje sinovi.

Iskrena zahvala vsem, ki so pokojnico obiskali na domu in v bolnišnici, jo spemili na njeni zadnji poti in ji darovali svežih cvetice, posebno pa društvu št. 657 SNPJ. Naši dragi pokojni materi naj bo lahka tuj gruda. Zalujoči ostali: Anton Stralovich, st.; soprog; Anton ml., John, Joe in Stefan, sinovi; Mary, omožena Chicho in Anna, omožena Sorich, hčeri; ter sestra Neža Panian nekje v Coloradu.

Anton Stralovich.

Prosveta jim ugaja

Detroit, Mich.—Izmed vseh slovenskih listov mi dnevnik Prosveta najbolj ugaja, tako tudi vsej moji družini. To pa zato, ker devno prinaša dosti dobrega in zanimivega štiva, zato ne bi smelo Prosvete manjkati v nobeni slovenski družini. Prosveta prinaša dnevne vesti iz Amerike in Evrope ter ostalega sve-

ta, posebno pa delavske novice. Zanimiva je tudi kolona Domače vesti in naučni drja. Zavrtnika v tedniku so tudi pomenljivi in koristni. Iz njih se človek marsikaj dobrega nauči in vselej jih prečitam, ker me zanimajo.

Rojaki, ako še niste naročeni na dnevnik Prosveto, naročite se takoj in vam gotovo ne bo žal!

Banket, ki so ga priredile članice ŽGK v korist SDD dne 10. maja, je dobro uspel, kar je precej pripomoglo demovi blaginji. Rojakom in rojakinjam se iskreno zahvaljujem za tako velik poset. Brez vaše kooperacije ne bi moglo doseči tako lepega uspeha.

Obenem vabim cenjeno občinstvo na domačo zabavo, ki se bo vršila v nedeljo 14. junija v spodnjih prostorih SDD na 487 Livernois ave. Še posebno pa vabim očete in sinove, kajti ta večerna zabava bo prirejena v počast vsem očetom in sinovom. Seveda ne smete pozabiti svojih boljših polovic, kajti brez njih zabava ni popolna. Servirala se bo kokuška pečenka in vse kar spada zraven, in to za mali denar, manjkalo pa ne bo tudi dobrih petic. Pričetek ob treh popoldne. Vstopnina je prosta.

Mary Anzick.

Deset let pueblške zadruga

Pueblo, Colo.—Gorki, krasni pomladanski dnevi so spremenili prirodu v novo življenje. Vse je ozelenelo, cvetice razirjajo prijeto v onj daleč okoli, ptice veselo žvrgolijo in v svojim milim petjem pozdravljajo mater naravo, ki jim je dala življenje.

Pomladni solčni žarki so tudi človeka privabili iz zatuhlega stanovanja, da se tudi on veselil in občuduje krasoto pomladnih dni. Vsa ta krasota človeka zaziblje v prijetno premišljevanje o čudesu naravnega razvoja. Ni umetnika današnje moderne dobe, ki se bi mogel kosati z naravnimi impresijami in silami.

Toda ta krasna pa kratka doba vse prehitro mine. Komaj se človek dočepa razgleda, naužije pomladne svežosti, že vse izgine v pozabnost. Pojavijo se tužne misli: "Ali bom še med onimi srečnimi, ki se bodo spet veselili prihodnje pomladi?"

Bližajo se poletni, vroči dnevi. Skoro sleherni zemljan si zaželi, da se ohladi in odpočije v hladni senci podkošatim drevjem ali v gorski soteski, ob kateri teče bistri potok s hladno, kristalno vodo.

Da bomo lahko skupno občudovali ter uživali krasoto narave, je direktor tukajšnje Zadruga prodajalne sklenil, da zadruga priredi piknik v nedeljo 12. junija v Rye, Colo. Ker je to podjetje last pueblških delavcev, se pričakuje velika udeležba. Obenem bo zadruga obhajala s to priložitvijo svojo 10. letnico. Deset let trdega dela je pokazalo, da trud ni bil zaman. Zadruga prodajalna je danes na boljšem stališču bodisi finančno ali drugače, kot kdaj prej.

Apeliram na pueblško delavstvo, da se pridruži naši zadrugi. Čim več nas bo, tem večji uspeh bomo imeli. Ako se bi delavstvo zavedalo pomena zadrugnega gibanja, se bi oprijelo naše zadruga stoddotno. Pri zadrugi ni noben posameznik gospodar; zadrugarji imamo vsi ena-

Santiago Casares Quiroga, novi španski premier.

ke pravice, pa naj bo član direktorija ali pa delničar. Upam, da v prihodnjih desetih letih se bo naši zadrugi pridružil sleherni pueblški delavec, in ko bomo obhajali 20 letnico našega zadrugnega podjetja, bomo s spoštovanjem in ponosom pokazali na našo delavsko ustanovo, kakršna je lahko v ponos vsaki delavski naselbini.

Natančneje poročilo in pojasnilo o zadrugnem pikniku in slavlju 10 letnice naše zadruga ter našega zadrugnega gibanja v Pueblo bo sledilo v kratkem.

Naj tudi omenim, da bo naša federacija društev SNPJ priredila velik piknik dne 4. julija na istih prostorih, to je Rye, Colo. Ako je kateri članov Orla namenjen v Rye, naj se ustavi pri Prešernovem domu. Člani iz južnega Colorada ga bodo gotovo dobro pogostili, da ne bo kmalu pozabil njihovega gostoljubja.

Frank Boltesar, 21.

Leto volitev

Milwaukee, Wis.—Zavajalno Hearstovo časopisje naglašja, da bo republikanska stranka starih burboncev gotovo prišla na krmilo vlade pri prihodnjih volitvah v novembru. Hearst in njegova trobila tulijo dnevno, da bo ljudstvo kar trumoma drvelo v republikanski tabor. Demokratje so bolj močnejši, ker se zavedajo, da imajo v sedanjem predsedniku močnega vodjo. Za delavstvo ni med tema dvema skupinama veliko razlike. Ne republikanska ne demokratska stranka jim ne bo dala njihovih pravic, ker nobena teh strank ne reprezentira delavcev ne njihovih interesov. Obe sta glasnici velekapitala.

Zadnje čase sem imel priliko priti v dotiko z mnogimi ljudmi. Tako sem tudi imel priliko slišati njihovo mnenje. Prišel sem do zaključka, da se jih bo mnogo pustilo spet potegniti za nos. Jaz pa bom kar naprej svoje trobil, da ne bo po volitvah kdo rekel, da sem spal spanje pravice in da nisem nič storil. Morda si bo kdo mislil, ker pišem le o političnih strankah, da to ni prav, ker ne pišem o društvenih stvareh. Pa ni tako. Saj sem sedel pri raznih društvenih odbojniških mizah 24 let in tudi tajnikoval sem že, toda razmere in usoda so stvari zasukale drugače.

Baš sedaj se vrši veliki cirkus slonovskih republikancev v Clevelandu. Na vse načine se pripravljajo, da bi porazili Roosevelta. Vse izgleda, da jim ne bo uspelo, pa naj nominirajo za svojega predsedniškega kandidata "kansaska Kuliča" Landona ali koga drugega. Sedanja administracija se je tako trdno uesedala, če nam je ljubo ali ne, da je ne premagajo noben "slonji" kandidat kar jih imajo na vidiku. Premagala ga bi lahko edino farmarsko-delavska stranka, če bi bila dobro organizirana. Pri letošnjih volitvah bo kot "tretja" stranka prišla v poštev soc. stranka v Normanom Thomasom na čelu. Iz tega sledi, da mora vse zavedno delavstvo delovati na tem, da bo delavski kandidat dobil čim več glasov.

Ako se bi res zgodilo, kar republikanci želijo, da bi njihov kandidat zmagal, tedaj lahko pričakujemo, da se stvari in razmere tako grdo zasujejo, da se bo vozil po Ameriki kakšen Mussolini. Potem bo vse ustavno, vse okej, kar bodo oni ukazali.

Frank Slana, 16.

Leon Blum

Pisatelj in kritik, politik, državnik

Kakor Marx in Engels in polno drugih ideologov socializma tudi Leon Blum ni postal socialist, ker bi bil sin revnih staršev, temveč je postal socialist, kljub temu, da sam bil proletarec, ker je videl v socializmu tipično človeško idejo, ki edina more povesti človeštvo v lepše čase. "Slovenčev" revolucioni naravnost radi pušajo ljudi, ki so socialisti ne kakih osebnih materialnih razlogov, temveč svojega globokega prepričanja. "Slovenčari" v svoji omejenosti seveda ne vidijo, da prav tako svojo pisarijo delajo le slavo nesebičnim, ki se pridružujejo najzvišnejši človeških ideji.

Leon Blum je bil rojen v Parizu 1874. sin premožnih staršev; oče je bil trgovec. Z mladi je lahko užival skrbno vzgojo. Komaj je končal 90 let. Nanj je vplival najbolj pesnik Verlaine, trajno prijateljstvo je pa sklenil z velikim pisateljem Marcelom Proustom, Andre Gide in Valeryjem, Proust je že umrl, z Gidom in Valeryjem je še danes osebni prijatelj, čeprav se o novi politični nazori večkrat ostro križajo.

Do dolgo časa je bil literarni kritik v najboljši literarni reviji tiste dobe — "Revue Blanche". V tisti dobi je napisal več knjig. Največ je burjenjski v klerikalnih krogih je povzročila njegova knjiga o zakonu.

Začel se je zanimati za teater, deset let bil gledališki kritik "Matina", njegove kritike so kmalu postale slavne — pa tudi bal se ga marsikdo. Blum je bil tisti, ki je odkril M. Terlinca in ki je lomil kopja za Gemiera, tem času se je popolnoma posvetil gledališki umetnosti, kakor da ni zanj nič drugega svetu.

Dreyfusova afera in drugi dogodki so omenili njegovo pažnjo na politične dogodke. Njegov stari učitelj ga je seznanil z nesmrtnim voditeljem francoskih socialistov Jeanom Jauresom. Poznanstvo s tem slavnim človekom pomenilo preokret v njegovem življenju. 1911. je postal Blum član francoske socialistične stranke.

Toda Blum, ki je dotlej obiskoval literarne salone Pariza in se družil s samimi literarnimi in umetniškimi krogi, se ni mogel več spremeniti v politika. Sele, ko je neki načrt list ob izbruhu svetovne vojne umoril Jauresa je Blum posvetil strojni.

Ob koncu svetovne vojne so bili francoski socialisti brez splošno priznanega voditelja. Jaures umorjen, Vaillant mrtev, Guesde postal star. Tedaj je prišla Blumova ura. Dne 11. nov. 1919. leta je bil prvič izvoljen za poslance. Star je bil 45 let, nosil je velik, širokokrajni "umetniški" klobuk, ki je hitro postal ljuben objekt vse karikatristov, ki so smejali: kaj, ta literat in umetnik — pa socialist in revolucionar? Toda že čez nekaj mesecev je postal načelnik stranke.

Leta 1920 se je izvršil velik razkol med francoskimi socialisti. Večina je bila za Blumsko, Blum se ji je uprl in vzkliznil nemški ministriji Klari Zetkin, ki je zastopala Blumsko: "Socializem mora v vsaki državi priti do svoje lastne pot."

Leta 1924. je smagal levičarski blok. Blum je ponudil Blumu zunanje ministrstvo, Blum je odločil, smatral je to za preveliko, ni veroval v gosposdarsko konjunkcijo, ki je zastopala druge. Imel je prav. Herr je padel, prišel je desničar Poincare 1928. to je prineslo desnici veliko večino pri volitvah. Tudi Blum ni bil več pariški poslanec.

Leta 1929. je šel v južno Francijo med kmeti in ribiče, Južna Francija postane najmočnejša trdnjava francoskih socialistov. Južna francoski kmetje in ribiči tudi odličejo Bluma v francoski parlament.

Dne 6. februarja 1934. l. je Blum divjal por francoskega ljudstva proti fašizmu, 17. julija 1935 se je rodila "Front popular" Blum je postal najpriljubljenejši človek med ljudstvom, najbolj osvojen pa pri klerikalnih, ki so ga 13. februarja letos hoteli ubiti.

Zdaj, po sijajni volivni zmagi prihaja Bluma tretja etapa njegovega življenja. Blum sestavi novo francosko vlado. Se stanje svojih stvari hči v enem najstarejših delov Pariza na otoku St. Louis. V svoji mirni pisarnici se pripravlja 62-letni in že malo sivi Leon Blum, ki pa je še poln ognja in moči, na tretje življenje. Zaveza se, za kaj gre, v svojem velikem programatičnem govoru izrekel resne in jasne besede: "Razmere niso htevali, da se včasih prebudi v človeku ta človek. Zdaj bom šef vlade, odgovorna vlada, ki se zaveda svoje dolžnosti do Francije."

(Po Michelu Goretu v D. P.)

Amerika se potaplja

Raziskovalni laboratorij ameriške mornarice je ugotovil na podlagi dolgoletnih raziskovanj, da se ameriška celina zavoljo privlačnosti posebnih gostih mas, ki ležijo pod njim oceanom, polagoma potaplja v to morje. Celina se pod vplivom te privlačnosti premika počasi tudi proti zapadu, a posledica tega je boženje lažjih plasti ob zapadnem robu celine. Tako nastajajo gorske verige ob pacifični obali, kakor Sierra Nevada. Dr. Ross Gunn se je meritve z zvočnimi valovi ugotovil, da se plasti pod Thim oceanom bolj goste nenehno privlačni učinek, ki viječe Ameriko počasi proti zapadu in obenem v globino.

Ogromen tunel, skozi katerega bo tekla voda v Norrisov jez v Tenneški dolini.

fašistična strahovlada v Arkansasu

koncentracijska taborišča za poljedelske delavce

New York. — (FP) — Sheriff Eddy, prominenten liberalni republikanec, je po svojem povratku z južnega dela države, ki je vzhodnega dela Arkansasu poročal, da se na koncentracijskih taboriščih delavcem godi slabše kot se jim godi v vojni taborišči. "Ta taborišča so pod popolno kontrolo države, ki bi dovoljevala le take informacije, ki se bi nje zdale umestne."

Clark je po predložitvi poročila naznanil, da bo podpiral zakonski načrt, ki ga je sestavil Nyejev odsek. Ta med drugim določa podzvajanje in vladno obratovanje municijske in orožne industrije ter ladjedelnice.

Tekstilci vztrajajo na svojem stališču

Zveze z Lewisovim odobrom ne bodo pretrgali

New York. — Thomas McMahon, predsednik unije združenih tekstilnih delavcev, je odgovoril na pismo G. M. Harrisona, člana eksekutive Ameriške delavske federacije, vsebujejoče poziv, naj tekstilna unija pretrga stike z Odborom za industrijsko organizacijo. Slično pismo je Harrison poslal vsem predsednikom mednarodnih unij, ki tvorijo Odbor za industrijsko organizacijo.

McMahon v svojem odgovoru pobji obdolžitve, da je Odbor za industrijsko organizacijo dualna organizacija. "Unija združenih tekstilnih delavcev se je že na svoji konvenciji pred dvema letoma izrekla za organiziranje delavcev v industrijski masni produkciji v industrijski uniji," pravi McMahon. "Eksekutiva se je dosledno držala zaključka, ki so ga delegatje soglasno sprejeli, zato smatramo obdolžitve, da smo člani dualne organizacije v okviru Ameriške delavske federacije, za neutemeljene."

McMahon dalje pravi, da bo predložil Harrisonovo pismo članom eksekutive tekstilne unije na prihodnji seji, zaenot pa je poudaril, da bo ponovil iste argumente, ki jih je izrekel na sestanku s Harrisonom in ostalimi člani odbora Ameriške delavske federacije, ki je bil imenovan, da poravnava spor med zagovorniki poklicnega in industrijskega unionizma. "Skrbno sem prečital določbe čarterja, katerega je tekstilna unija dobila od Ameriške delavske federacije l. 1901, a našel nisem ničesar, kar bi se lahko smatralo za prepoved našega sodelovanja v gibanju za organiziranje delavcev v industrijski uniji," pravi McMahon. "Tekstilna unija je bila vedno lojalna Ameriški delavski federaciji in jaz ne morem razumeti, zakaj nam eksekutiva ADF preči z drastičnimi posledicami, če ne bomo izstopili iz Odbora za industrijsko organizacijo."

zahtevala polno plačo za vsakega železničarja, ki bi izgubil službo zaradi konsolidacij in prejemali naj bi jo do smrti kakor železničarji v Angliji. Dalje je zahtevala ustavitve vseh konsolidacij in koordinacij, dokler ne bo velika brezposelnost med železničarji odpravljena, ter pozvala državno legislaturo, naj sprejme zakonski načrt, ki ji je bil že predložen in kateri prepoveduje konsolidacije železnic, katere spadajo v območje notranjdržavne trgovine. Tak zakon je bil že uveljavljen v državi Alabami.

Večje število trgovskih zbornic v krajih, katerim preti težak udarec v zvezi s konsolidacijo železnic, bo podpiralo novo organizacijo železničarjev v njeni borbi, kakor tudi unija farmarjev v Missouriju, katere predsednik je nastopil kot govornik na konferenci.

Schwabova železnica priznala unijo

Buffalo, N. Y. — South Buffalo Railway Co., lastnina Bethlehem Steel korporacije, katere predsednik je Charles Schwab, velik sovražnik organiziranega delavstva, je naznanila, da se bo pokorila odloku federalnega železniškega odbora in priznala bratovščino strojevodij in kurjačev za predstavnicu delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Ta kapitulacija pred delavsko unijo je značilna, ker je dolga leta odbijala vse zahteve bratovščine, ki se je borila za priznanje. Uklonila se je šele odloku federalnega odbora, ki je bil podan po volitvah, pri katerih so se strojevodje in kurjači z veliko večino izrekli za bratovščino kot svojo predstavnico pri kolektivnih pogajanjih.

Razsodišče udarilo čevljarstvo

Spoznalo je je za krivo kršenja Wagnerjevega zakona

Washington, D. C. — Federalno delavsko razsodišče je pravkar podalo odlok, da je Brown Shoe Co., tretja največja čevljarstva v Združenih državah, kršila Wagnerjev delavski zakon, ko je odpuštila večje število delavcev zaradi unijskih aktivnosti. Razsodišče je odredilo, da mora družba ponovno uposliti odpuščene delavce in prenehati z opozicijo proti uniji čevljarstva.

Zaslišanje, katerega je vodil Alphonse G. Eberle, član delavskega razsodišča, je odkrilo, da je kompanija uposlila večje število agentov privatne detektivske agencije kot špione, poleg tega pa je organizirala grupo vigiliantov v Salemu, Ill., kjer ima svojo največjo tovarno, ki so ustrahovali unije in delavce. Posledica špionaže in ustrahovanja so bile odslovitve, ki so izzvale stavko, v katero je posegle federalno delavsko razsodišče, da ustavi teroriziranje delavcev. V teku stavke je policija, ki je sodelovala s kompanijskimi pobojniki in grupo vigiliantov, aretirala večje število stavkarjev na obtožbo kaljenja javnega miru.

Čevljarstva kompanija ima 14 tovarn v štirih državah, v katerih je uposlenih nad 10.000 delavcev.

Železničarji imajo novo organizacijo

Njen cilj je zaščita služb delavcev

Slater, Mo. — (FP) — Enaindvajset unij železničarjev je bilo reprezentiranih na konferenci v tem mestu, ki je rezultirala v ustanovitvi nove organizacije — Missouri State Anti-Consolidation Assn. Ta bo vodila boj proti konsolidaciji in koordinaciji železnic na račun služb železničarjev. Delegatje so na konferenci poudarjali, da niso zadovoljni z dogovorom, ki so ga predsedniki železniških bratovščin sklenili z magnati na sestanku v Washingtonu pred nekaj tedni.

L. H. Turner je bil izvoljen za predsednika nove organizacije, ki bo izdajala tudi svoje glasilo "Think or Sink". Konferenca je

Skupina socialističnih delegatov, ki so se udeležili clevelandске konvencije. Na sredi je Norman Thomas, predsedniški kandidat socialistične stranke.

Volitve v pristaniških na zapadu

Kontest med konservativnimi in progresivnimi unionisti

San Pedro, Cal. — (FP) — Člani unije pristaniščnih delavcev bodo imeli priliko, da s splošnim glasovanjem določijo, kdo bodo njih voditelji. Med konservativnim in levim krilom že daljša časa traja vroč notranji boj. Vihral je tudi na konvenciji distriktne federacije, ki je zaključila, naj članstvo odloči, kakšno vodstvo hoče.

Obe struji sta postavili svojo kandidatsko listo. Za predsednika kandidira na progresivni listi bojeviti Harry Bridges, vodja pristaniščnih delavcev v San Franciscu, za tajnika pa Matt Meehan iz Portlanda. Na konservativni listi, za katero stoji tudi voditelj mednarodne unije, pa kandidira za prvo mesto Cliff Thurston iz Portlanda, za drugo pa Elmer Bruce iz San Pedra. Članstvo bo izvolilo tudi dva organizatorja.

Za Moonjev obrambni fond je konvencija naložila dolar izrednega asesmenta na člana. Izrekla se je tudi za poostreitev bojkota pri Standard Oil Co. in za enournno protestno stavko proti kazni mornarskih delavcev v Modestu.

Kongresnike je treba premlatiti, pravi kandidat

Denver, Colo. — Člane kongresnega odseka, ki preiskujejo Townsendovo penzijsko gibanje, bi morali privezati k stebri in jih neusmiljeno prepretati z bičem, je dejal dr. William Heppie, kandidat za kongresnika v denverskem distriktu na Townsendovi listi. On je dalje rekel, da je kongresna preiskava inkvizicija, da se diakreditira penzijsko gibanje in prepriča uveljavljenje zakonodaje socialne zaščite v kongresu.

Črna legija v čikaškem predmestju

Evanston, Ill. — Dokaz, da ima Črna legija, teroristična organizacija, člane tudi v Evanstonu, čikaškem predmestju, so tiskarne okoliščine, ki pozivajo na boj proti prebivalcem zamorske četrti. "Prebivalstvo tega mesta tvori dve skupini: dostojni belpolci in umazani zamorci," se glasi besedilo okoliščine. "Crnci, poboljšajte se! Ako se ne boste, vas bomo odpejali na izprovoz in obesili. Naša organizacija je močna in bo izvršila svojo grožnjo, če se ne boste poboljšali."

Policijski napad na stavkarje v Syracusu

Syracuse, N. Y., 10. jun. — Četa mestnih in privatnih policajev je večer napadla množico stavkajočih delavcev pred tovarnami Remington-Rand Co. Stavkarji, ki so bili v masni piketni akciji, so hoteli ustaviti pečico stavkokazov, ki so bili v spremstvu policije v tovarno. Policija je napadla pikete s kolmi in solzavkami ter jih razpršila.

Kompanijska vlada v jeklarskem mestu

Delavski agitatorji aretirani

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Boginja svobode drži lahko bakljo v svoji roki in razsvetljuje newyorško pristanišče, toda njeni žarki ne dosežejo McKeesporta, središča jeklarkega distriktu v Pennsylvaniji.

Trije delci so bili te dni aretirani, ker so raznašali letake, naznanjajoči sejo Amalgamated Assn. of Iron, Steel & Tin Workers, unije železarskih in jeklarskih delavcev. Vsi so bili prignani pred sodnika, ki jih je obsodil na plačitev denarne kazni \$25. Ker je niso mogli plačati, so morali v ječo, v kateri bodo sedeli trideset dni.

Zupan Lyale, orodje jeklarskih magnatov, ki kontrolirajo mestno vlado, je ukazal policiji, naj pobere vse letake, ki so jih agitatorji raspečali med delavce.

Brezposelnim v Pennsylvaniji proti stradanju

Harrisburg, Pa. — "Kdaj bomo jedli?" je postalo rešno vprašanje za več stotisoč brezposelnih delavcev v Pennsylvaniji, ko je bil porabljen zadnji dolar iz državnega sklada za nasičevanje revežev. Gubernor George H. Earle je pozval državno legislaturo, ki jo kontrolira republikanska mašina, naj določi pet milijonov dolarjev za oskrbo brezposelnih ter jo opozori pred nevarnostjo demonstracij in izgredov, če bo zahtevo odklonila.

Vrhovno sodišče prežeto s predsodki

Član delavskega razsodišča priporoča amandiranje ustave

Washington, D. C. — Edwin S. Smith, član federalnega delavskega razsodišča, je opozoril javnost na nevarnost, ki preti Wagnerjevemu delavskemu zakonu, na čigar podlagi je bilo ustanovljeno federalno razsodišče. Dejal je, da je vrhovno sodišče ubilo zakon gospodarske obnove in nedavno tudi Guffeyjev zakon federalne kontrole industrije mehkega premoaga in ista usoda bo najbrž zadela tudi Wagnerjev zakon. "Ako se bo to zgodilo," je dejal Smith, "tedaj bodo magnetje začeli s splošno ofenzivo, da uničijo delavske organizacije. Nato se je treba pripraviti. Vse unije morajo posvetiti svojo energijo agitaciji za amandiranje federalne ustave, da ne bo moglo vrhovno sodišče razveljavljati kongresu sprejete delavske zakonodaje."

"One provizije v Guffeyjevem zakonu, ki govore o vladni regulaciji delovnih ur, meze in zaščite pravice kolektivnega pogajanja, je večina vrhovnega sodišča proglasila za neustavne. To je dokaz, da je ta večina proti vsakemu vmešavanju federalne vlade, kadar gre za zaščito delavskih pravic. Nesmiselno je tolmačenje idej, ki so jih imeli avtorji federalne ustave pred 150 leti. Ti niso niti slutili ogromnega industrijskega napredka v dobi, ko je imela Amerika le nekaj milijonov prebivalcev, zato tudi niso mogli določiti federalnega reguliranja moderne industrije, ki je takrat še ni bilo."

Smith je dalje rekel, da sta delavstvu odprti dve poti. Ena predvideva čakanje, da pridejo novi ljudje na krmilo vrhovnega sodišča, ki bodo drugače tolmačili ustavo, druga pa je amandiranje ustave, da se enkrat za vselej potrdi oblast kongresa, da ga ne sme nihče ovirati pri uveljavljanju zakonov v prilog ljudstvu. Zadnja pot je daljša, a toliko bolj sigurna.

Črti ameriških militaristov razkriti

Vojni departament hoče meti diktatorsko oblast v vojnem času

Washington, D. C. — Vojni departament je izdelal načrte glede vzpostavitve militaristične vladavine, pod katero bi bili delci del kolektivne ogromne vojske v slučaju, da se Amerika zaplete v vojno.

Načrte militaristov je razglašal senator Clark, vojni veteran in član senatskega odseka, katerega je bila poverjena preiskava v posebnem poročilu, katerega je predložil višji kongresni odbor. Poročilo vsebuje sedem zakonov, ki bi sestavili visoki del vojnega ameriškega armadi. Clark je dejal, da je vojni departament držati svoje načrte v tajnosti do prihodnje vojne. Ko nastala vojna histerija, bi predložil kongresu, da jih razkrije.

Člani med drugim določajo, da v slučaju izbruha vojne predsednik Združenih držav kontrolira nad industrijami, cenami, mezdami, nočajo in zunanjo trgovino kakor tudi nad življenji vseh moških od 18. leta naprej, toda diktatorska oblast naj bi bila v vojni vojskih častnikov in vojskih industrijev. Slednji naj

Peklenska trojica—Hearst, DuPont in Morgan.

VABILO NA PARTIJO

Uljudno vabim prijatelje in znance na

DOMAČO ZABAVO

moj Birthday Party

V SOBOTO 13. JUNIJA

Fina godba, sveže pivo in druge pijače, brezplačni prigrizki.

Se priporočam za obilen poset!

MRS. VOGRICH TAVERN

1916 W. Cermak Rd. Phone Canal 0469 Chicago, Ill.

JUGOSLAVIJA

preko

JUŽNE PROGE

Najhitrejša DIREKтна LINIJA

VULCANIA 11. JULIJA — 20. AVGUSTA

(najhitrejši motorni parnik na svetu)

SEIKOVITA PROGA PREKO GENOE

15 ur ugodne železniške vožnje do vaše domovine

(najhitrejši parnik C. SAVOIA (Edini girostabilizirana južni prog) ni parnik na morju)

REX 27. junija - 3. julija - 18. julija - 1. avgusta - 8. avgusta

Na vseh parnikih dobite najboljšo hrano, ugodno posluho in luksuzno akomodacijo, vsled česar je Italian Line postala glasovita.

Za informacije in rezervacije obrnite se na katerikoli pooblaščenega agenta ali na 333 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

ITALIAN LINE

KNUT HAMSUN: **GLAD** Poslovenil FRAN ALBRECHT

Kakšno močno čuvstvo je bilo to, ki se je pridružilo zdaj vsem ostalim? Je bila to posledica tega, da sem spal na golih tleh tam zunan? Ali je bilo to povod to, da še nisem ničesar zajtrkoval? Ako sem vse natanko premislil, je bilo naravnost nesmiselno živeti tako; za Krista križanega! Nisem pojnil, zakaj prav za prav sem si bil zaslužil to plegianje...

Čim bolj sem se oddaljil, tem radostnejši sem bil, da sem ostal zmagovalec v tej teži preizkušnji. Zavedal sem se, da sem še čist in pošten, mi je opajala glavo, me polnila s divnim čuvstvom, da sem značaje človek, kakor svetilnik sredi mrkega morja ljudi, na katerem ni plaval ničesar razen izmečkov. Da bi zastavil lastnino koga drugega za svoj obed, da bi sam jedel in pil svojo obsodbo, da bi s poljubno majhno malopridnostjo ožigosal svojo dušo, oskrbnil svoje postenje s črnim madežem, se moral nazvati prapalico in povečati oko pred seboj — nikdar in nikoli tega! Nikdar in nikoli! Saj te namere sploh nisem vzel za resno, prav za prav mi je na misel prišla; za raztrgane misli, ki se gonijo sem in tja, človek ni odgovoren, zlasti ako ga strašno boli glava in je do smrti utrujen, noseč oedejo, ki je last drugega.

Ščasoma bi se čisto gotovo našel kak izhod! Saj je bil še trgovec iz Groenlandslereta tukaj. Sem ga mar hodil naskakovat vsak dan ob sleherni uri, odkar sem mu bil odposlal svojo prošnjo? Sem mar od jutra do večera zvonil pri njegovih vratih, da bi me nazadnje odslužil? Saj se nisem niti osebno javil pri njem. Ni treba, da bi bil to čisto brezuspeneš poskus, nemara mi je bila to pot sreča mila; usoda hodi čisto po tako čudno zamotanih potih. Napravil sem se tedaj na pot v Groenlandsleret.

Zadnji sunek, ki mi je pretresel glavo, me je napravil majhno trudnega; hodil sem sila počasi in preudarjal, kaj naj rečem trgovcu. Nemara da je bil dobra duša: če bi ga obšla takšna volja, bi mi pač utegnili dati eno krono predujma na moje delo, ne da bi ga prosil za to; takšni ljudje imajo pogosto čisto izvrstne domisleke.

Splazil sem se v neko vežo in si s pljunkom pomazal kolena na hlačah, da bi bil videti nekoliko dostojnejši; svojo oedejo sem položil v temen kot za zabojem, šal čez cesto in vstopil v malo prodajalno.

Tam sedi mož in lepi papirnate vrečice iz starih časopisov. "Z gospodom Christiejem bi rad govoril," sem rekel. "Ta sem jaz sam," je odvrnil mož. Torej, ime mi je tako in tako, dovolil sem se bil poslati mu svojo prošnjo; zdaj ne vem, kakšen uspeh je imela. Ponovil je nekolikokrat moje ime in se pričel smejeti. "Zdaj boste nekaj videli!" je rekel in potegnil moje pismo iz žepa! "Ali ste tako prijazni, da pogledate, kako delati s številkami, gospod? Svoje pismo ste datirali z letnico 1848." In mož se je zasmejal iz vsega grla. To res nikakor ni čisto v redu, sem dejal jaz malodušno, nekakšna nepozornost in raztresenost misli, — temu ne morem oporekati.

"Vidite, jaz rabim človeka, ki se pri številkah ne moti," je rekel. "Zal mi je. Vaša pisava je tako razločna, tudi sicer mi ugaja vaše pismo..."

Počakal sem trenutek. Saj ni bilo mogoče, da bi bila to njegova zadnja beseda! Nato je spet prišel s svojimi vrečicami.

Zal mi je, sem rekel nato, prav močno žal; ampak to da se ne bo ponovilo in ta mala pomoča me vendar ne more napraviti docela nesposobnega za knjigovodstvo sploh.

"Tega tudi ne trdim," je odgovoril; "pri meni pa je odtehtalo toliko, da sem se takoj odločil za drugega prosilca."

"Mesto je torej zasedeno?" sem vprašal. "Da."

"Bog nebeški, potem torej ni ničesar več storiti!" "Ne. Zal mi je, ampak..." "Adijo!" sem dejal.

Zdaj se me je polastil žareč, brutalen gnev. Vzel sem svoj zavoj v veži, stisnil zobe, se zaletaval v mirne ljudi na cesti in jih nisem prosil oprostila. Ko je nek gospod obstal in me precej ostro ukoril za moje vedenje, sem se okrenil in mu zakričal eno samo nesmiselno besedo v uho, mu pomolil stisnjene pesti pod nos in šel dalje; slepa razbeselost, ki je nisem mogel krotiti, me je popadla. Gospod je poklical stražnika, jaz pa si nisem želel nič boljega, kot da bi mi vsaj za trenutek prišel kak stražnik v roke; namenoma sem stopal počasneje, da bi me lahko dohitel; a ni ga bilo. Je li mar tičala v tem kaka razumnost; da so se ponesrečili človeku njegovi najnapornejši, najresnejši poskusi? Čemu sem bil zapisal 1848? Kaj me je brigala ta prokleta letnica? Zdaj sem moral stradati, da se je krivilo v meni drobovje nalik črvom in nikdar ni stalo zapisano, da bom dobil vsaj trohico hrane, ko se nagne dan. In čim kasneje je bilo, tem izdolbenejšega sem se čutil duševno in telesno; slednji dan sem se ponizeval do manj častnih dejanj. Z lažjo sem si pomagal, ne da bi pri tem zarđel, uboge ljudi sem sleparil za stanarino, boril sem se celo z lopovskimi nagnjenji, da bi segeel po odeji svojega bližnjega — vse brez kesanja, brez slabe vesti. V moji notranjosti je pričelo gniti, črne glive, ki so se razpale čimdalje bolj. In tam gor v nebesih je sedel Bog in je s paznim očesom meril name in je potemtakem videl, da se vrši moje propadanje po vseh pravih umetnosti, enakovmerno in lagodno, ne da bi prišlo iz takta. In v prepadih pekla so dirjali zli hudiči in se srdili, da je tako dolgo trajalo, da ne napravim velezločina, neodpustljivega greha, za katerega bi me moral pehniti Bog v svoji pravičnosti v greznico pekla...

Hodil sem hitreje, zmerom hitreje, se mahoma okrenil na levo stran in dospel razgret in srdit do razavetljenega in lepo dekoriranega vhoda. Tam nisem obstal, niti za sekundo se nisem pomisljal, dočim se je vsa ta nevsakdanja oprema vhoda takoj vtisnila v mojo zavest, vsaka malenkost na vratih, dekoracijah, tlaku, vse je stalo jasno pred mojim notranjim pogledom, ko sem dirjal po stopnicah. V drugem nadstropju sem burno potegnil za zvonec. Zakaj sem obstal ravno v drugem nadstropju? In zakaj sem prijel ravno za ta zvonec, ki je bil vendar najbolj oddaljen od stopnic?

Mlada ženska v sivi obleki s črnim našivom je odprla duri; oerla se je za kratek hip začudeno vame, nato je zmajala z glavo in dejala: "Ne, danes nimamo ničesar." In nato sem ji bral z obraza, da bi rada zaprla duri. (Dalje priložnja.)

teja... Kaznovati ga je hotela za ljubikanje z Blanko, za tole površno igrakanje... Toda kje neki tiči?

Cez dolgo se je vrnila Roza, kmetica, ki jima je gospodinjila. "Gospa, mlada gospa", je rekla tja v en dan, "je že zdavnaj odšla. Na železniški postaji. In vso njeno prtljago je odnesel neki možki..."

V naglici je Robert pograbil plašč in klobuk, vzel denar in stekel na postajo. Ali ste kje videli nežno mlado damo, z nenavadno velikimi, sinjimi očmi? Je vpraševal. Kam je odpotovala? Hm, mnogo mladih dam je danes že potovalo, so mu odgovarjali. Sama je bila? Malo po švedsko je zavijala? "Da, da", je menil postajni načelnik, "bržčas je bila tista, ki je bila videti nekam zmedena vendar odločna... Pri moji veri, začudila se je, ko sem jo vprašal do kod naj ji dam listek... 'Oh, nekam na jug!' je naposled odgovorila, toda zdajci si je premislila in rekla: 'ne, ne! Do Solnograda najprej...' In odpeljala se je, že pred tremi urami..."

Domet je že odbilo, ko se je pripeljal Robert v Solnograd. Bog sam si ga vidi, kaj je Stina storila? Ali je mar odpotovala dalje? In kam? Proti jugu? Ali naposled nazaj v domovino? Ne, ne, najbrž je ostala kar v Solnogradu...

Taval je po razavetljenih ulicah. Avtomobil so se podili drug za drugim, v kavarnah je bilo vse živo in svetlo. V temi nad mestom je kraljeval grad, tam zadaj Meniški vrh, kupola stolnice... Zakaj ne more v tem pestrem vrvežu najti svoje Stine?

Stopal je po mostu čez reko. Svetle zvezde so plesale po temnih valovih svoj nočni ples... Robert je gledal v brhke valove — in njegove misli so odplovale z njimi. Za hrbtom je šel nekdo mimo njega, čudno, po malem, zadržano, toda Robert ni ničesar opazil. Šele ko je odtrgal oči od temnih valov, je videl vitko žensko, skoraj ko temno senco samo...

Stina! — se mu je zdajci zazdelo. Stekel je za njo — toda ona je zavila za vogal — velika družba nočnih krokarjev mu je zastavila pot... in v temni stranski ulici je Stina izgubil izpred oči.

Morda je bil samo privid, plod njegove prerazgrete domišljije. Tekal je iz ulice, iskal je Stino v razkošnih kavarnah, zavil je v staro mesto. Večkrat je obstal, večkrat se mu je zazdelo, da jo vidi tam daleč pred seboj, samo samcato... Da, prav takšne postavbe je, prav tako lahko zibajoče stopa... Ko jo je pa dohitel, je pogledal v tuji, hladni obraz...

V vse hotele je telefoniral. Ne! Dama ne prenočuje pri nas — so mu od vsepovsod odgovorili. Izmučen na telesu in duši je legel in zaspal. V Solnogradu je ne bo našel, to je pribito. Dalje, dalje! Proti jugu! Koj jutraj se je odpeljal — v Trst. Stina je bila že iz za otroških let zaljubljena v pristaniška mesta. Utrujen in živčen je sedel Robert v vlak. Mimo njega je drvela pokrajina, toda vsa lepota narave je bila zanj mrtva.

Zamislil se je... Pred tremi leti je prišla lepega dne Stina, boječa in makee nerodna. Njene velike sinje oči so gledale plaho in v njih je na dnu žarel plamen pričakovanja. Pod pazduho je držala risarsko mačo. Pokazala mu je svoja dela, tehnično nedovršena, toda samo-svoja, fantastična.

Naslednji dan je bila že njegova učenka, kmalu nato njegov model... Ni mogel več odtrgati oči od nje. Vse je kipeo njem; zmerom jo je hotel imeti poleg sebe — in Stina je ostala. In šele takrat, ko je ostala, se je umiril. Ljubila ga je, neobjeljena je bila zdaj prav tako, ko prvi dan, ko je prišla... Po hodniku vagona so se prepirali ljudje. Ženske... Toda vsah žensk na svetu mu ni bilo mar.

Žene sovjetskih inženirjev in tehnikov na konferenci v tovarni v Donbasu.

7 DNI DO JUGOSLAVIJE BREZI VLAK OB BREMEN IN EUROPA V BREMERHAVEN ZAJAMČI UDOBNO POTOVANJE DO LJUBLJANE

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO Po sklepu 18. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta...

Table with subscription rates: Za Zdrnč. državo in Kanado \$6.00, Za Ciccro in Chicago \$4.00, 1 tednik in \$4.00, 2 tednika in \$6.00, 3 tednike in \$8.00, 4 tednike in \$10.00, 5 tednikov in \$12.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v plaunu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

TISKARNA S.N.P.J. Sprejema vsa v tiskarsko obrt spadajoča dela

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI S.N.P.J. PRINTERY 2657-59 SO. LAWYDALE AVENUE